

GYALOGSÁGI TAPOSÓAKNÁK ÉS JOGI SZABÁLYOZÁSUK - ÁTTEKINTÉS

Dr. Tóth Gergely főhadnagy

Rezümé

A tanulmány röviden áttekinti a gyalogsági aknák fejlődését, valamint az alapvető problémákat (indiszkriminatív hatás, konfliktus lezárulta utáni veszélyeztetés) amelyek használatukkal járnak. Ismerteti az elmúlt évtizedek korlátozási törekvéseit, és részletesen kitér az Ottawai Szerződés rendszerére, valamint az ICBL és az EU aknákkal kapcsolatos tevékenységére.

Resume

The study briefly examines the history of antipersonal landmines as well as the fundamental problems (indiscriminate effect, endangering personnel after the end of the armed conflict) associated with their use. It details the initiatives of control and prohibition in the last decades, examining the system created by the Ottawa Treaty, as well as the activities of ICBL and the EU in this field.

Bevezető

Nemzetközi szakértők becslései szerint több mint 65 országban több mint 100 millió gyalogsági aknát rejt a föld. Ezek a szerkezetek legalább 50 évig aktív maradnak. A világban 22 percenként robban fel egy akna, megölve vagy megcsonkítva egy embert.

Jogi szempontból a gyalogsági akna leginkább releváns meghatározása az 1997-es *Ottawai Egyezményben* [1] található:

2. cikk

Gyalogsági akna: olyan aknát jelent, mely úgy van tervezve, hogy felrobbanjon ember jelenlététől, közelségétől vagy érintésétől, és amely egy vagy több személy

harcképtelenné tételét, sérülését vagy halálos sérülését okozza. Azok az aknák, melyek rendeltetésük szerint egy jármű, nem pedig egy személy jelenlététől, közelségétől vagy érintésétől robbannak fel, és amelyek felszedésgátló biztosítással vannak felszerelve, azáltal, hogy rendelkeznek ilyen berendezéssel, nem minősülnek gyalogsági aknáknak.

Történeti előzmények

A gyalogsági aknák kialakulása egészen K. u. 1300-as évekre nyúlik vissza: a kínai Song – dinasztia vetett be először puskaporral töltött, föld alá rejtett vagy álcázott aknákat a mongolok ellen, majd később a Han- és a Ming-dinasztia idején tökéletesítették a konstrukciót.

A középkorban elsődlegesen hidak, várak védelmére szolgáltak a tövükbe vagy alájuk elrejtett, repeszképző anyaggal lefojtott puskaporos hordók. (Az első taposóaknának nevezhető szerkezetet először egy Pedro Navarro nevű spanyol katona készítette el a XVI. Sz. elején.)

Az első, a szó klasszikus értelmében gyalogsági aknának nevezhető aknák 1862-ben Gabriel J. Rains tábornok csapatainak a nevéhez köthetőek, akik Yorktown-i csatában használták fel. A XIX. sz. végére használatuk kissé visszaesett, majd a XX. század elejétől kezdve újból reneszánszukat élik.

A múlt században először az 1904-es Port Arthur-i csatában használták a cári csapatok, majd a II. világháborúban már mind a gyalogsági támadások elleni védekezésben, mind a harckocsik ellen megbízható erőt jelentettek. A világháború utáni rendezés során a föld mélyére került aknák kivételével nagy részüket el is távolították.

A későbbi időszak nagyobb nemzetközi konfliktusai során inkább a terepviszonyoknak, sem mint az államok önkorlátozásának köszönhetően

háttérbe, míg a nem-nemzetközi fegyveres konfliktusok során előtérbe került az aknák alkalmazása.

Az 1960-as évektől a világkereskedelem kiszélesedésével és a fegyverpiac újbóli megerősödésével párhuzamosan a különböző helyi konfliktusok résztvevői könnyen és – ami még fontosabb – olcsón jutottak gyalogsági aknához. Az akna tisztán katonai felhasználása mellett itt már több esetben egyértelműen a civil lakosság megfélemlítése és sakkban tartására telepítették, sokszor évtizedeken keresztül, az aknákat.

Az 1960-as években főleg Mozambik, Kambodzsa, Egyiptom, míg az 1970-es években Angola és Afganisztán, majd az 1980-as években Irak, Irán és Szomália területei lettek elaknásítva. A jugoszláviai háború alatt a szerb csapatok a hegyekbe kényszerítés és a civil lakosságnak a harcoló bosnyák és horvát egységektől történő elzárása, valamint az utánpótlási vonalak lezárása végett Bosznia-Hercegovina több szakaszát is aknásították.

Az 1990-es években a legtöbb akna az Irak-iráni konfliktus és az Öbölháború során lett telepítve a Közel-Keleten. (Első sorban Irak telepített mindkét esetben, amikor már lényeges veszteségeket szerzett és nem láttak más kiutat, mint a visszavonulást.) [2]

A főként nagy és szétszórt területen történő aknásítás legfőbb problémája a felsorolt országok gazdasági helyzete és az ebből fakadó ellátási nehézségek (kényszerű mezőgazdasági művelés), valamint a szisztematikus telepítés és feltérképezhetőség hiánya: A legnagyobb gondot a '70-es évektől kezdve az jelentette, hogy „megszokottá válásuk” után a harmadik világ országaiban az amúgy is csekély és kezdetleges mezőgazdasági termelést és élelmezést szinte teljesen lehetetlenné tették az elaknásítással. Senki és semmi sincs biztonságban azokon a földterületeken, ahol még az aknákat elhelyező csapatok sincsenek teljesen tisztában azok elhelyezkedésével. Az élelmiszerhiány és az ellátási

nehézségek azonban folyamatosan rákényszeríti a lakosokat arra, hogy a kockázatokat vállalva műveljék földjeiket, ezzel kitevé magukat a veszélynek.

A különböző katonai és félkatonai erők az évtizedek alatt mind több aknát telepítettek, ugyanakkor gyakran semmilyen jelölés, feljegyzés sem készült az aknák helyéről. (Az iraki és a boszniai szerb haderő bár a mai napig fellelhető dokumentációt készített, ám sok esetben tudatosan az ellenség félrevezetése és dezinformálása volt a cél, így az adatok nem megbízhatóak.)

Területi megoszlás szerint a világon található gyalogsági aknák becsült száma:

Egyiptom – 23 millió db	Kuvait – 5 millió db
Irán – 16 millió db	Bosznia és Hercegovina – 3,5 millió db
Angola – 12 millió db	Mozambik – 3 millió db
Afganisztán – 10,5 millió db	Szomália – 1 millió db
Irak – 10 millió db	
Kambodzsa – 10 millió db	

Teljes megsemmisítésük több százmillió dollárba és közel 150 évbe telne.

Az Ottawai Egyezmény előzményei

Az emberi jogoknak az 1960-as évek óta megjelenő fokozottabb védelme és képviselése és a civil szektor és civil kezdeményezés megjelenése a múlt század második felében egyre jobban hangoztatta, hogy szükség van a gyalogsági aknák használatának korlátozására és végső soron a betiltásukra. Az első lépést az angolai és kambodzsai áldozatokról szóló hírek '70-es évektől történő felröppenésétől kezdve a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága (ICRC), majd az ENSZ tette meg. A Vöröskereszt hívta fel a világ figyelmét a gyalogsági aknák (helytelen és civillakosság elleni használatának a) veszélyére.

A '70-es évek végétől már az ENSZ is foglalkozott a kérdéssel, majd több civil szervezet összefogásával (NGO) létrejött az ún. Global Ban on Landmines Course. A sajtóban megjelenő folyamatos protestálás és a harmadik világról kapott információk alapján már a közvélemény számára is láthatóvá vált a sok országban már több évtizede zajló konfliktus ilyen irányú következményei (is).

1980. október 10-én, két évig tartó tárgyalássorozat eredményeként Genfben elfogadták a *"Mértéktelen sérülést okozóknak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetőleg korlátozásáról "* szóló Egyezményt (CCW), amely 1983. december 2-án lépett hatályba. [3] (Magyarország 1982. június 14-én vált az Egyezmény részes államává.)

Ennek második kiegészítő jegyzőkönyve megtiltotta:

- kifejezetten a civil lakosság célbavételét/terrorizálását
- a telepítéssel *nem* katonai célpont ellen való irányítást
- az olyan használatot, amellyel túlzottan nagy civil veszteségek várhatóak a katonai előnyhöz képest
- a rövid időn belül hadműveleti zónába *nem* kerülő lakott területeken történő telepítést (kivéve, ha civilek számára egyértelműen látható jelölést kap, vagy így ellenséges objektum közelébe kerül)
- a levegőből, civil területre történő telepítést, ha a szerkezet önmegsemmisítő nélküli

A CCW foglalkozott a meglepő csapdákkal (meglepő akna, robbanó csapda stb. néven is ismert – angolul: booby trap) is. Idevágó tilalma szerint ezek nem kerülhetnek kapcsolatba:

- védett jelzésekkel és emblémákkal (pl. vörös kristály)

- halottakkal, sebesültekkel, betegekkel
- sírokkal
- élő/elhullott állatokkal
- egészségügyi felszereléssel
- gyermekeknek szánt tárgyakkal
- étellel - itallal
- a vallási élet tárgyaival
- a kulturális örökség részeivel

1991 októberében szervezett formában is létrejött a Handicap International, HRW, Akna Felügyelő Csoport és a Vietnámi Veteránok Amerikai Egyesülete, valamint több civil szervezet közreműködésével az ún. Nemzetközi Kampány az Aknák Betiltására. (International Campaign to Ban Landmines). [4]

Az e szervezet valamint akkor már az ENSZ (emberi jogi bizottságainak) kezdeményezésére létrejöttek az első egyeztetések és tárgyalási előkészületek.

1996-ban került sor az aknák használatát korlátozó 1980-as egyezmény módosítására, amelynek során a részes államok képviselői átdolgozták az aknák, a meglepő aknák és más eszközök alkalmazásának betiltásáról illetve korlátozásáról szóló II. Jegyzőkönyv rendelkezéseit.

A módosított II. Jegyzőkönyv cikkelyei elsősorban az aknák, meglepő aknák és más eszközök alkalmazására vonatkoznak, külön kiemelve a gyalogsági aknák visszaszorításának a fontosságát.

Megtiltja, hogy bármilyen esetben aknát, meglepő aknát vagy más olyan eszközt alkalmazzanak, amelynek az a rendeltetése vagy képes arra, hogy mértéktelen sérülést vagy szükségtelen szenvedést okozzon. Külön kiemelve tiltja a meglepő aknák és más eszközök használatát, amelyek lehetlenné teszik az aknakeresést.

2001. december 21.-én sor került az 1980-as CCW egy módosított, szigorúbb változatának elfogadására, amelynek sajátossága, hogy a flexibilitás érdekében a konkrét rendelkezéseket függelékek tartalmazzák, maga az egyezmény a keretet biztosítja. Az egyezmény –szemben az 1980-assal- már nem-nemzetközi fegyveres konfliktusokra is vonatkozik; továbbá:

- egységes adatfelvételi rendszert hoz létre, az aknák vonatkozásában, mely adatokat a rögzítő fél köteles az ENSZ- főtitkáron keresztül eljuttatni a konfliktus lezárultával a területet uraló félnek.
- a függelék bizonyos technikai követelményeket támaszt az aknával szemben, miszerint:
 - az aknának kötelező bizonyos mennyiségű fémet tartalmaznia, hogy detektálni lehessen
 - a távtelepítésű, nem gyalogsági aknáknak önmegsemmisítő/-hatástalanítót kell tartalmazniuk.

A hagyományos aknamező és a hevenyészett védelmi aknamező adatainak rögzítése egymástól eltérő adatlapokon történik. [5]

1996-ban, Kanadában rendezték meg azt a nemzetközi konferenciát, amely elindította az ún. Ottawai Folyamatot. A konferencián akciótervet fogadtak el, amelynek keretében gyorsított tárgyalásokat indítottak.

1997-ben a korábbi egyezmény eredménytelenségét látva átfogó aláírásgyűjtő akciót szerveztek azért, hogy kifejezetten a gyalogsági aknákat tiltó egyezmény lásson napvilágot. A fő kezdeményező országokkal szemben az USA, Oroszország, India, Pakisztán, Kína és a közel-keleti országok vonakodva, többük pedig egyenesen tudomást sem véve kezelték az egész ügyet.

1997. szeptember 1 - 18. között rendezték meg azt a diplomáciai megbeszélést, melyen elfogadták a gyalogsági aknák használatának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának tilalmát kinyilvánító egyezményt (*Egyezmény a*

gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának betiltásáról, valamint megsemmisítésükkor – Ottawai Egyezmény).

Az egyezményt 1997 decemberében, az Ottawai Konferencián nyitották meg aláírásra. A szerződés életbe lépéséhez 40 ratifikációt írtak elő, ez gyorsan teljesült, így az egyezmény 1999. március 1-jén életbe lépett életbe. Magyarország 1997-ben, Ottawában az elsők között írta alá az egyezményt, és 1998. április 6-án az 1998. évi X. törvénnyel ratifikálta azt. 1999 júniusára, jóval a határidő lejárta előtt befejeződött a magyar gyalogsági aknakészletek megsemmisítése. 2000-ben, a raktáron levő gyalogsági aknakészletek megsemmisítésével foglalkozó állandó szakértői bizottság egyik társelnöki tisztét 2000 szeptemberéig Magyarország töltötte be.

Az ottawai egyezmény mellett fontos megemlíteni az ENSZ Közgyűlésének 1996. december 10-i, 51/45 S jelzetű határozatát, mely sürgeti, hogy valamennyi Állam aktívan törekedjék egy, a gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának és átadásának betiltását célzó, hatékony, jogilag kötelező érvényű nemzetközi megállapodásra. [6]

Az Ottawai Egyezmény főbb célkitűzései és tartalma

A) Az Egyezmény preambuluma külön kiemeli a fontosságát annak, hogy a részes államok *„minden tőlük telhetőt megtegyenek, hogy hatékony és összehangolt formában hozzájáruljanak a szerte a világban telepített gyalogsági aknák eltávolításához és megsemmisítésük biztosításához.”*

B) Az államok kijelentik, hogy nem használnak, nem fejlesztenek és gyártanak taposóaknát, és nem segítik elő más államok ilyen irányú tevékenységét. Minden részes állam az összes tulajdonában levő gyalogsági aknát négy éven belül megsemmisíteni köteles.

C) A már idézett pontos fogalom-meghatározással segíti a jogi definiálását a gyalogsági aknáknak.

D) Minden részes állam törekedjen arra, hogy minél korábban, de legfeljebb az Egyezmény hatálybalépését követő 10 éven belül megsemmisíti és elősegíti a területén aknák megsemmisítésének a munkálatait. (10 év – meghosszabbítható)

E) Különösen nagy hangsúlyt kell minden részes államnak a feltérképezés és az átláthatóságra fordítani és minden eszközzel elő kell segíteniük ezt.

F) Kölcsönösen együtt kell a részes államoknak működniük az aknamentesítés elősegítése érdekében.

G) Mind a tulajdonukban levő aknákról (, azokkal kapcsolatos technikai információkról), mind az aknamentesítés előrehaladásáról illetve a más országoknak történő segítségnyújtásukról évente beszámolót kell az ENSZ főtitkárnak benyújtani.

H) Minden részes államnak kötelező lehetőségeihez mérten nemzetközi közös missziókban és az aknamentesítés ügyét elősegítő közös konzultációkban részt vennie és ezek munkáját segítenie.

I) Minden részes állam kötelezi magát, hogy minden segítséget meg ad a civil és katonai áldozatok orvosi ellátásához és társadalmi rehabilitációjukhoz.

A megsemmisítési kötelezettség alól csak két kivételt enged az Egyezmény:

- a gyalogsági aknáknak akna-felderítési, aknamentesítési vagy aknamegsemmisítési technikák fejlesztése és az ezekre való kiképzés céljából való megtartása vagy átadása megengedett.
- azonban az ilyenfajta aknák száma sem szabad, hogy meghaladja a fent említett célokhoz feltétlenül szükséges minimális mennyiséget.
- a gyalogsági aknák megsemmisítés céljából való átadása megengedett.

A részes államok első találkozására a mozambiki Maputoban került sor. Itt döntöttek arról, hogy mivel az egyezmény végrehajtásának ellenőrzésére nem hoztak létre titkárságot, ezért öt állandó szakértői bizottság látja el ezt a feladatot. (Így külön testület foglalkozik az általános végrehajtással, a

humanitárius aknamentéssel, a felhalmozott akna megsemmisítéssel és új aknamentesítési módok kutatásával.) [7]

Természetesen ezeknek az egyezményeknek is sajátja az az alapprobléma, ami minden más hasonlónak is, nevezetesen, hogy csak azokra az államokra bír kötelező érvénnyel, amelyek elfogadták. Nem rendelkezik továbbá ellenőrző szervezettel, ezért megsértése sem jár szankcióval, így működőképessége és hatékonysága erősen kérdéses.

2004-ben Nairobi-ban újabb cselekvési tervet alakítottak ki és kezdeményezés történt az eddig nem részes államok bevonására is. 2007-ben az Egyezményhez és a nairobi-i akciótervhez csatlakozva az Európai Parlament is állásfoglalásban hívta fel mind a részes, mind a még nem csatlakozott államok figyelmét az aknamentesítés sürgősségére és a halaszthatatlan lépések megtételére, egyúttal felszólította az ET tagállamokat a fokozott közreműködésre és részvételre.

Az Ottawai Egyezményt 2007-re 158 állam írta alá, és 156 ratifikálta. Hatására 2006 májusáig a részes államok közül 74 ország 39,5 millió aknát semmisített meg. A többi 64 ország kinyilvánította, hogy nem rendelkezik gyalogsági aknakészletekkel és nem folytat ilyen irányú technológiai kutatásokat.

Az ICBL (International Campaign to Ban Landmines)

Az ICBL (International Campaign to Ban Landmines) vagyis a Nemzetközi Kampány a Gyalogsági Aknák Betiltásáért Mozgalom mely hivatalosan 1993-ban alakult, egy olyan nemzeti civil szervezetekből álló nemzetközi civil szervezet, melynek célja az Ottawai Egyezménnyel összhangban, a gyalogsági aknák teljes körű, globális szinten történő betiltása és megsemmisítése.

Mint az az alapítás dátumából is kiderül az ICBL hamarabb létezett mint az Egyezmény, és azt a reménytelennek tűnő célt tűzte ki maga elé, hogy létrehoz

egy olyan nemzetközi hálózatot, amely nyomást próbál gyakorolni a nemzeti kormányokra, hogy ezáltal nemzetközi szinten megtörténhessen a gyalogsági aknák teljes körű és általános betiltását előíró multinacionális szerződés. A szervezet munkájának eredményeképpen Ottawában, 1997-ben megszületett a gyalogsági aknák betiltásáról szóló nemzetközi Egyezmény. Az Egyezmény aláírásában játszott kiemelkedő fontosságú Jody Williams, a szervezet egyik vezetője és maga az ICBL Nobel-békedíjban részesült.

Az Ottawai Egyezmény megszületésével azonban az ICBL nem tekintette befejezettnek a munkát. Nem elégedett meg azzal, hogy továbbra is részt vesz az a gyalogsági aknák betiltásra irányuló folyamatban, vagyis nemzetközi és nemzeti szinten egyaránt küzd az Egyezményben foglaltak megvalósításáért. Az ICBL messze tovább ment ennél, amikor a munkát nem tekintette befejezettnek a Nobel-békedíjjal, hanem kidolgozott és működtet egy világméretű monitoring rendszert. Ennek lényege az, hogy a 1997 előtti mozgalmi talajon és azon túl terjeszkedve létrehozta a gyalogsági aknákkal kapcsolatos kutatói, megfigyelői, jelentésírói hálózatot. Az ICBL érdeme az is, hogy a gyalogsági aknák problémája a 1997. óta eltelt több mint 10 év alatt nem került a süllyesztőbe. A probléma folyamatos napirenden tartásával, az állami szervek és kormányok felé irányuló nyomásgyakorlással az ICBL elérte, hogy a gyalogsági aknák kérdése meghatározó legyen a nemzetközi humanitárius jogon belül.

Az EU és az aknák

Az Európai Unió a gyalogsági aknák betiltásának egyik legnagyobb támogatója.

Az Európai Bizottság hivatalos álláspontja: a taposóaknák és a fel nem robbant tüzérségi lövedékek

- súlyos társadalmi, gazdasági és humanitárius következményekkel járnak

- többletkiadásokra kényszerítik azokat az országokat, ahol problémát okoznak
- hátráltatják a társadalmi helyzet normalizálódását a (polgár)háborúból kilábaló országokban, mivel megakadályozzák az embereket abban, hogy visszatérjenek otthonaikba és földjeikre.

Az Európai Bizottság szerepvállalása a taposóaknákkal kapcsolatban: az EB aknaellenes programja (EC Mine Action) humanitárius és politikai aggodalmakra adott válaszlépés. Három fő célkitűzése:

- fegyveres konfliktus sújtotta régiók stabilizálása
- az elaknásított területek megtisztítása, ezáltal a veszélyektől mentes gazdasági-társadalmi fejlődés lehetőségessé tétele
- az áldozatoknak nyújtott segítség.

Az EB programja a taposóaknákhöz és az ún. fel nem robbant hadianyagokhoz vagy töltetekhez (UXO – Unexploded Ordnance) kapcsolódik, de elsősorban az elaknásított területek lakosságát és annak érdekeit tartja szem előtt. A program azon a meggyőződésen alapul, hogy az egyes népcsoportok konfliktus utáni összebékítése, alapvető szükségleteik kielégítése és gazdasági-társadalmi körülményeik rendezése megszünteti a potenciális konfliktusforrásokat, tehát a jövőben minden további aknatelepítést szükségtelenné is indokolatlanná tesz. A program humanitárius, gazdasági, fejlesztési, jogi, szociális és politikai eszközök alkalmazását teszi szükségessé. [8]

Összegzés

Az 1980-as évektől kezdve a nemzetközi (humanitárius) jog egyre nagyobb figyelemmel fordul a nem csak a hadviselés során tanúsított viselkedés, hanem az abban alkalmazott eszközök iránt is.

Az aknák, ezen belül is a gyalogsági aknák kezdettől fogva az érdeklődés középpontjában álltak, több okból is: egyrészt mert hatásuk (kivéve, ha megfigyelt módon, manuálisan indítják őket) indiszkriminatív, másrészt, mert a konfliktus lezárulta után is helyükön maradnak, és veszélyt jelentek az újjáépítésre. Bár erre a második problémára az aknatelepítés dokumentálása megfelelő megoldás, és a reguláris hadseregek általában ezt meg is teszik, az elszaporodó nem-nemzetközi konfliktusokban a felek vagy nem voltak képesek ezt megtenni, vagy pedig, amennyiben céljuk a civil lakosság megfélemlítése, illetve a konfliktus prolongálása volt, nem akarták megtenni.

1980-ban a CCW egyezmény második jegyzőkönyve még csak az első, reguláris hadseregek által is tapasztalt problémára (indiszkriminatív hatás) keresett megoldást, az alkalmazás területének korlátozásával. A 90-es években viszont egyrészt kísérlet történt arra, hogy technikai lehetőségekkel (önmegsemmisítés, fémtartalom növelése) a konfliktus utáni helyzetet is rendezzék, másrészt pedig kiterjesztették az egyezmény hatályát a nem-nemzetközi konfliktusokra is.

Ugyanakkor a 90-es években elindult egy másik folyamat is, döntően civil kezdeményezéssel. Ez úgy remélte megoldani a problémát, hogy teljes körűen betiltja a gyalogsági aknákat, hasonlóan a vegyi- és biológiai fegyvereknél történt folyamathoz. Ugyanakkor figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a tömegpusztító fegyverekkel ellentétben az aknák szerves részét képezik minden haderő katonai képességeinek, és – ahogyan egy épületből sem távolítható el egy tetszőleges tartóelem az egész épület stabilitásának veszélyeztetése nélkül – úgy az aknák sem emelhetők ki az egyéb fegyverrendszerek közül a nélkül, hogy jelentős változtatásokat ne tennénk a haderő teljes spektrumában. (Elsősorban az élőerő létszámának növelése szükséges abban az esetben, ha az aknákat ki akarjuk váltani.)

Mindenesetre a nemzetközi közhangulat hatására a kezdeményezés lendületet kapott, létrejött az ICBL, és elindult egy diplomáciai folyamat is, amelynek végeredményeképpen 1997-ben megkötötték az Ottawai Egyezményt, amely a gyalogsági aknák – ahogyan eddig ismertük őket – végét jelentette. Pontosabban jelentette volna, csakhogy, köszönhetően a túlságosan merész célkitűzésnek, szemben a vegyi- és biológiai fegyverekről szóló egyezményekkel, ez az egyezmény korántsem nyert univerzális elfogadottságot. Pontosan azon országok maradtak ki belőle, amelyek a legnagyobb gyártók és felhasználók. Így, bár a részes és aláíró államok száma 160 körül jár, korántsem érte el célját, gyalogsági aknákat ma is használnak a világ több pontján fegyveres konfliktusokban, illetve – természetesen – továbbra is jelen vannak ezek az eszközök a korábbi fegyveres konfliktusok helyszínein.

Jelenleg az érzékelhető, hogy aknákkal kapcsolatos jogi szabályozási folyamat megtorpant, azon államok, amelyek részesei az Ottawai Egyezménynek, már jórészt megsemmisítették saját, tiltott készleteiket (illetve megfelelő helyettesítőket találtak az aknák helyett), azok pedig, amelyek nem váltak részeseivé, jórészt megszabadultak a többiek részéről korábban rájuk nehezedő nyomástól, amely további korlátozásokra készíthette volna őket.

Felhasznált irodalom

Amb. Chris C. Sanders: Contending with Explosive Remnants of War, Arms Control Today, 2004 szeptember,
http://www.armscontrol.org/act/2004_09/Sanders.asp?print

4 ICRC, Executive Summary, Explosive Remnants of War: The impact of Cluster Bombs and Landmines in Kosovo, Geneva 2000

Explosive Remnants of War: ERW in Sri Lanka, Landmine Action;
http://www.landmineaction.org/resources/ERW_Sri_Lanka.pdf

Discussion Paper, CCW/GGE/I/WP.5 10 May 2002

Croll, Mike: *The History of Landmines, Pen and Sword*, 1998. p. 224.

Winslow, Philip C.: *Sowing the Dragon's Teeth: Land Mines and the Global Legacy of War*, Beacon Press, 1997. p. 167.

Lukács László: *Kis akna-történelem*, Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények 6. évf. 3. szám, pp. 15-57. (2002.)

Jegyzetek

[1] Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on their Destruction, 18 September 1997; Elérhető: <http://www.icrc.org/ihl.nsf/INTRO/580?OpenDocument>; Letöltve:2011.01.19.

[2] Around every 22 minutes 1 person somewhere in the world is killed or injured by a landmine; Elérhető: <http://members.iinet.net.au/~pictim/mines/history/history.html>; Letöltve: 2011.01.19.

[3] Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects. Geneva, 10 October 1980.; Elérhető: <http://www.icrc.org/ihl.nsf/INTRO/500?OpenDocument>; Letöltve:2011.01.19.

[4] Campaign History – International Campaign to Ban Landmines; Elérhető: <http://www.icbl.org/index.php/icbl/About-Us/History>; Letöltve:2011.01.19.

[5] Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996 (Protocol II to the 1980 Convention as amended on 3 May 1996); Elérhető: <http://www.icrc.org/ihl.nsf/INTRO/575?OpenDocument>; Letöltve: 2011.01.19.

[6] UN General Assembly Resolution 51/45 S: An International Agreement to Ban Anti-personnel Landmines; Elérhető: <http://www.iss.co.za/pubs/other/landminefree/AppendI.html>; Letöltve: 2011.01.19.

[7] First Meeting of States Parties to Convention Banning Landmines 3-7 May, Maputo, Mozambique; Elérhető: <http://www.un.org/Depts/DPKO/maputo/>; Letöltve: 2011.01.19.

[8] The EU and Mine Action; Elérhető: http://www.eeas.europa.eu/anti_landmines/index_en.htm; Letöltve: 2011.01.19.